

SAMMANSTÄLLNING SYNPUNKTER VATTENTJÄNSTPLAN

Vattentjänstplan för Surahammars kommun, Västmanlands län

Bakgrund

Surahammars kommun har i samarbete med Mälarenergi Vatten AB och Surahammars Kommunalteknik AB arbetat fram ett förslag till vattentjänstplan för kommunen. Vattentjänstplanen har varit föremål för samråd och granskning där Länsstyrelsen, grannkommuner samt berörda fastighetsägare givits möjlighet att inkomma med synpunkter. Nedan sammanfattas de inkomna synpunkterna i två avsnitt, del 1 för samrådet och del 2 för granskningen.

Samråd om vattentjänstplanen har genomförts under perioden 10 februari till 4 april 2025. Granskningen av planen genomfördes under perioden 17 oktober till 14 november 2025.

Under samrådet inkom Länsstyrelser och 17 fastighetsägare med yttranden. Under granskningen inkom endast Länsstyrelsen med yttranden. Utöver detta har grannkommuner meddelat att de inte har något att erinra mot planen.

Del 1 Synpunkter och bemötanden från samrådet

17 yttranden från fastighetsägare har kommit in. I samrådsredogörelsen är dessa grupperade utifrån område. Synpunkter har kommit från fastighetsägare i Brattheden (synpunkter som representerar 9 olika fastigheter), Dalkarsområdet (5 synpunkter) och Hedvallsbron (1 fastighetsägare samt samfälligheten).

Länsstyrelsen

Länsstyrelsens inkomna synpunkter är indelade i rubriker utifrån fokusområde, vilket sammanfattas var för sig nedan.

Planerade åtgärder

Länsstyrelsen ser positivt på de planerade åtgärder som redovisas i vattentjänstplanen och kan konstatera att det är omfattande åtgärder som planeras. Länsstyrelsen bedömer att redovisade åtgärder är rimliga utifrån vad som framgår av vattentjänstplanen.

Enligt Länsstyrelsens tolkning ska flertalet åtgärder genomföras under perioden 2025–2028 men då tidsspannet sträcker sig över flera år går det inte att utläsa någon tydlig prioriteringsordning åtgärderna emellan. Länsstyrelsen anser att nästa vattentjänstplan bör innehålla en tydligare tidplan för utförandet av tänkta åtgärder. Detta för att få till en kontinuitet i arbetet med

vattentjänstplanen och för att kunna tillsätta tillräckliga resurser för ett genomförande av tänkta åtgärder.

Svar:

Förvaltningen instämmer i att en tydligare tidplan avseende åtgärder bör tas fram till nästa version av planen.

Åtgärder kopplat till säkerhet, hot och civil beredskap

Kommunen hänvisar till att åtgärder avseende säkerhet, hot och civil beredskap inte behandlas inom ramen för vattentjänstplanen utan hanteras separat. Länsstyrelsen anser att kommunen bör hänvisa till var detta hanteras och motivera varför man valt att hantera dessa frågor separat.

Svar:

Eftersom åtgärder som kopplar till säkerhet, hot och civil beredskap inte ska vara allmänt tillgängliga ingår de inte i vattentjänstplanen utan hanteras separat inom Surahammars kommun samt Mälarenergi Vatten.

Reservvatten och nödvatten

Länsstyrelsen anser att det är positivt att kommunen har en utarbetad reservvattenlösning i samarbete med grannkommunerna och att kommunen arbetar aktivt med dessa frågor.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att nödvattenplanen bör uppdateras efter de förändringar som genomförts i och med bildandet av Mälarenergi Vatten.

Vidare framgår det inte av vattentjänstplanen om kommunen har fler aktuella beredskapsplaner för kris i vattenförsörjningen.

Svar:

Förvaltningen noterar synpunkterna.

Klimat

Med anledning av det som står i vattentjänstplanen om planens koppling till kommunens översiktsplan (2021), och därigenom koppling till kommunens planeringsstrategi (2024), ställer sig Länsstyrelsen frågande till om det finns en kommunal energi och klimatstrategi och hur vattentjänstplanen i så fall förhåller sig till den.

Vidare ser Länsstyrelsen att anläggningarnas lokalisering, i förhållande till ett beräknat högsta flöde i Kolbäckån, inte har bedömts. Detta bör redovisas.

Svar:

Det finns ingen kommunal energi- och klimatstrategi för Surahammars kommun.

Anläggningarnas lokalisering i förhållande till ett beräknat högsta flöde i Kolbäckån har bedömts men redovisades inte på ett tydligt sätt i planen. Inga ytterligare anläggningar riskerar att

översvämmas vid högsta flöde i Kolbäcksåån. Förtydligande har gjorts i kapitel 4.5.1. *Metod för bedömning av påverkan från skyfall och höga flöden.*

Anläggningarnas funktion vid skyfall

Länsstyrelsen anser att det är positivt att flera klimataspekter beaktas utifrån påverkan på den allmänna VA-anläggningen och dricksvattenförsörjningen.

Svar:

Förvaltningen noterar synpunkten.

VA-försörjning utanför befintligt verksamhetsområde

Länsstyrelsen bedömer att metodiken och resonemanget som används för klassificeringen av områdena är bra och välgrundad. Utifrån de motiveringar som redovisas har Länsstyrelsen i dagsläget inga synpunkter på den behovsbedömning och klassificering av områden som presenteras.

Av bedömningsmodellen framgår att viktning av sex kriterier kan påverka prioriteringsordningen mellan områdena. Däremot framgår det inte om viktningar har använts. Det framgår inte heller vilka poäng den tregradiga skalan (+, ++, +++) ger. Detta gör att det är svårt att följa hur beräkningarna av poängen har gjorts, vilka viktningar som använts och hur det har påverkat prioriteringsordningen. Länsstyrelsen anser att det i kommande vattentjänstplan bör förtydligas hur beräkningarna av poängen har gjorts för respektive område samt vilka viktningar som använts.

Svar:

Förvaltningen noterar Länsstyrelsens önskemål om ett förtydligande av poängberäkning och viktning i bedömningsmodellen till nästa version av vattentjänstplanen.

Information inför framtida arbeten

Som information påpekar Länsstyrelsen vad kommunen bör tänka på avseende kultur- och naturmiljö inför framtida arbeten. Detta påverkar inte innehållet i aktuell version av vattentjänstplanen.

Länsstyrelsen deltar gärna som stöd vid uppdateringen av kommunens vattentjänstplan gällande bedömning av kommunens ansvar enligt 6 § lag om allmänna vattentjänster.

Svar:

Förvaltningen noterar inspel inför mer detaljerad projektering och planering, med avseende på eventuell påverkan på kulturmiljö och naturmiljö.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Med den information Länsstyrelsen har idag, delar Länsstyrelsen kommunens bedömning att vattentjänstplanen inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan såsom avses i 6 kap. miljöbalken (1998:808).

Denna bedömning gör Länsstyrelsen utifrån att Surahammars kommuns vattentjänstplan framför allt innehåller en nulägesredogörelse för den allmänna försörjningen av vattentjänster. Planen är översiktlig och anger inte förutsättningarna för de respektive föreslagna åtgärderna. De åtgärdsförslag som redovisas i vattentjänstplanen handlar framför allt om fortsatt planering och vidare utredningar. Planen redogör för vad som behöver göras men fastslår inte hur, det vill säga talar inte om vilken teknisk lösning som ska användas eller eventuellt markanspråk som behöver göras.

Svar:

Förvaltningen noterar att Länsstyrelsen delar bedömning om planens miljöeffekter.

Sammanställda synpunkter från VA-utredningsområden och VA-utbyggnadsområden

Flera fastighetsägare i de områden som pekats ut som antingen VA-utredningsområden eller VA-utbyggnadsområden har frågor kring kostnad för eventuell anslutning till kommunalt VA samt hur anslutningsprocessen går till. Vidare finns det frågor kring skillnaden i kostnad för och behov av kommunalt VA om fastigheten utnyttjas som fritidsboende eller permanentboende. Slutligen efterfrågas information om hantering av befintliga enskilda anläggningar. Eftersom svaren är desamma för alla områden sammanfattas de under en och samma rubrik.

Svar:

Lagstiftningen gör inte skillnad på permanentboende kontra fritidsboende vid bedömning av behovet av kommunalt VA även om en sådan parameter kan användas vid rangordning av behov mellan olika områden. Fastighetsägarens subjektiva uppfattning om hur fastigheten nyttjas för närvarande är inte styrande vid bedömning av behov av allmänt VA. Behovsbedömningen behöver t ex ta hänsyn till om fastighetens användning kan förväntas förändras över tid.

Kostnaden för VA-anslutning ska betalas som anläggningsavgift enligt Surahammars kommuns VA-taxa. Anläggningstaxan ska ta hänsyn till kostnaderna för kommande VA-utbyggnader i befintliga områden såväl som kommande VA-utbyggnad i nya exploateringsområden. En översyn av taxan kommer att göras och det kan förväntas höjningar i avgiftsnivån. Hur stor höjningen blir innan olika områden ansluts till kommunalt VA är inte möjligt att säga i dagsläget.

Den löpande kostnaden tas ut som bruksavgift enligt VA-taxan. Generellt görs ingen skillnad i bruksavgift mellan permanent- och fritidsboende. Differentiering i form av säsongstaxa kan komma ifråga vid tydliga och betydande säsongsvariationer i nyttjandet av en allmän VA-anläggning. Detta bedöms inte vara aktuellt i något av de områden som berörs i vattentjänstplanen.

Lagstiftningen ger viss möjlighet för fastighetsägare att få en ekonomisk ersättning för en enskild VA-anläggning som blir överflödigt, eller onyttigt, när allmänt VA byggs ut. Ersättningen förutsätter bland annat att den enskilda VA-anläggningen inte är för gammal och beror även på anläggningens art och skick. Möjligheten till ersättning begränsas också av om fastighetsägaren vid anläggandet av en enskild anläggning har känt till att allmänt VA ska byggas ut i relativ närtid.

Brattheden

De flesta fastighetsägare som valt att yttra sig är positiva till en utbyggnad av kommunalt VA och önskar att processen genomförs så snabbt som möjligt. Någon betonar att det egna dricksvattnet har höga järnhalter. Någon menar att det är svårt att anlägga egen avloppsanläggning inom området. Enstaka fastighetsägare motsätter sig kommunalt VA och flertalet beskriver den egna fastighetens nuvarande lösning för vatten- och avlopp.

Svar:

Vad gäller tidshorisonten för när utbyggnad i Brattheden bör genomföras är det svårt att ange ett exakt tidsspänn. Det är också svårt att utifrån en sådan poängbedömning som har genomförts avgöra vilket område som har det faktiska största behovet av VA-utbyggnad när behovspoängens totalsumma för olika områden ligger nära varandra. Yttre faktorer som inte har direkt samband med själva poängbedömningen kan spela in i hur kommunen väljer att prioritera. Tidshorisonten för VA-utbyggnad i Brattheden kommer att ändras i vattentjänstplanen och sättas till inom 5-10 år istället för som det står i samrådsversionen inom 10 år. Tidshorisonten för VA-utbyggnad till Dalkarlsområdet kommer att ges samma tidshorisont, dvs också inom 5-10 år. Syftet med ändringen är ambitionen att kunna hantera VA-utbyggnad till båda områden mer parallellt, och därmed möjliggöra en snabbare framdrift i båda områden.

Kommunens uppfattning om att det finns en ökande nyttjandegrad för berörda fastigheter i Brattheden kvarstår och har efter samrådet stärkts. Samrådet bekräftar att det finns flera anläggningar i området där infiltration av avloppsvatten i åsen förekommer vilket skulle upphöra vid kommunal VA-utbyggnad.

Dalkarlsområdet

De som skrivit är till största del positiva till kommunalt VA och anser att det finns ett behov i området, bland annat på grund av dålig dricksvattenkvalitet och åldrande ledningar. De efterfrågar information om tidplan och kostnader samt vill att begränsat nyttjande av fastigheterna beaktas vid bedömning av ekonomisk rimlighet.

Svar:

Under hösten 2024 inleddes dialog mellan samfälligheten i området och kommunen, där samfälligheten uttryckte önskemål om ökade möjligheter till byggnation. I dagsläget styrs områdets bebyggelse av beslutade områdesbestämmelser.

I samband med detta genomförde kommunen en enkät angående fastighetsägarnas avloppslösningar samt önskemål om kommunal anslutning till vatten- och avlopp. Samtliga fastighetsägare besvarade enkäten och ett flertal uttryckte att nuvarande avloppslösningar inte är tillräckliga för framtida behov eller kan bedömas vara acceptabla utifrån rådande regelverk.

Därmed har kommunen en god bild av områdets förutsättningar och behov och dialog har således förts även på andra sätt än genom samrådsprocessen för vattentjänstplanen.

Tidpunkten för när VA-utbyggnad i Dalkarlsområdet kan och bör genomföras är svår att ange exakt. Bedömningen är att projektet kan genomföras tidigast om fem år. Kommunen har i juni 2025 beslutat om detaljplaneläggning av Dalkarlsområdet vilket ska möjliggöra utökade byggrätter och högre grad av permanentboende på platsen. Utbyggnad av allmänt VA kommer att samordnas med detaljplaneprocessen. Tidshorisonten för VA-utbyggnaden kommer att ändras i vattentjänstplanen och sättas till inom 5-10 år istället för som det står i samrådsversionen inom 5 år från antagen plan. Syftet med ändringen är ambitionen att kunna hantera VA-utbyggnad till både Brattheden och Dalkarlsområdet mer parallellt, och därmed möjliggöra en snabbare framdrift i båda områden.

Hedvallsbron

I området Hedvallsbron har representanter för en fastighet yttrat sig och betonat att de använder platsen för fritidsboende sommartid med begränsad vattenanvändning.

Sedan har företrädare för Hedvallsbrons samfällighet skrivit ett yttrande om nuvarande brunn, avloppslösning och ansvarsfrågor mellan samfälligheten och Surahammars kommunalteknik.

Svar:

Det finns flera omständigheter i området Hedvallsbron som behöver utredas vidare vilket det redogörs för i vattentjänstplanen. Resultaten från utredningarna kommer att vara vägledande i hur området fortsatt hanteras.

Kommunens sammanställning av genomförda revideringar efter samrådet

Inkomna synpunkter under samrådet medför inga ändringar av planens nulägesbeskrivning och slutsatser.

Det görs ett förtydligande i kapitel 4.5.1 *Metod för bedömning av påverkan från skyfall och höga vattennivåer* angående påverkan på anläggningar vid högsta flöde i Kolbäckån. Inga anläggningar påverkas.

Det genomförs en ändring av tidplan för utbyggnad av kommunalt VA för Brattheden och Dalkarlsområdet, för att möjliggöra bättre samordning. Tidplanen sätts till 5-10 år för båda områdena. Ändringarna införs i kapitel 5.2.1 *VA-utbyggnadsområden*.

I övrigt genomförs förändringar av språklig karaktär samt vissa förtydliganden. Årtal för genomförande av åtgärder ändras från 2025-2028 till 2026-2029 för att matcha årtalen närmast efter planens antagande.

Del 2 Synpunkter och bemötande från granskningen

Länsstyrelsens beskrivning av ärendet

Surahammars kommun har sänt sitt förslag till vattentjänstplan för kommunen till Länsstyrelsen för granskning. Länsstyrelsens synpunkter från samrådet framgår av yttrande daterat den 4 april 2025, Länsstyrelsens dnr 1081–2025.

Länsstyrelsens synpunkter – råd enligt 6 §, Lag om allmänna vattentjänster (2006:412), LAV

Klimat

Länsstyrelsen anser att det är bra att vattentjänstplanen lyfter behovet av ökad kunskap om klimatförändringarnas påverkan på vattenproduktionen samt behovet av att kartlägga risken för översvämningar och förändringar av kvalitet och kvantitet på råvattnet. Det saknas dock en skrivning i planen om att identifiera åtgärdsbehov och senare att genomföra dessa.

Information

Fornlämningar

Länsstyrelsen kan komma att ställa krav på att en arkeologisk utredning görs i samband med en eventuell utbyggnad av VA-nätet. Utredningar bör beställas genom Länsstyrelsen så att de genomförs inom det uppdragsarkeologiska system som fastställts av Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska utredningar som genomförs utan samråd med Länsstyrelsen kan underkännas som beslutsunderlag om de bedöms som bristfälliga. Tillstånd till ingrepp i fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) kan också komma att krävas om fornlämningar berörs av de åtgärder som ska genomföras.

Länsstyrelsens lågpunktskartering

Under avsnitt 4.5.1 Metod för bedömning av påverkan från skyfall och höga vattennivåer nämns "Länsstyrelsen i Västmanlands lågpunktskartering för ett hundraårsregn (2017)" som ett underlag som kommunen har använt sig av. Ett viktigt förtydligande här är att lågpunktskarteringen inte avser ett hundraårsregn utan enbart visar lågpunkterna, det vill säga var i landskapet vatten samlas innan det rinner över. Karteringen visar två olika djup samt stora och små rinnvägar. Underlaget ger en god första bild av påverkan vid skyfall men för en regelrätt skyfallsanalys krävs ytterligare data så som exempelvis ett antagande om mängd vid specificerad återkomsttid, information om ledningsnät och kulvertar med mera.

Svar:

Kommunen noterar Länsstyrelsens upplysningar och synpunkter. Fortsatt arbete med vattentjänstfrågorna framgår i av vattentjänstplanens åtgärdslistor.

Vattentjänstplanen bedöms inte behöva kompletteras vad gäller fornlämningar, frågan om planering inför utveckling av VA-nät omfattas av ett flertal sakfrågor där behov av kunskap kring fornlämningar är en.

Kommunen noterar upplysning om Länsstyrelsens planeringsunderlag från 2017 och delar Länsstyrelsens bedömning om att till mer detaljerad planering krävs platsspecifik kunskap.

Medverkande

Sammanställningen av synpunkter från samråd och granskning har gjorts av företrädare för Mälarenergi Vatten AB, Surahammars kommunal teknik AB och Surahammars kommun.